

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Duæ oppositæ Thomistarum sententiæ. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

*Dua opposita Thomistarum sententia, cap. 1.
Verior opinio, cap. 2.*

CAPVT I.

Dua opposita Thomistarum sententia.

EX ijs, qui docent, creaturas in Deo videri eadem visione, qua Dens ipse, non omnes eodem modo circa propositam questionem docent. Hi sunt Thomistae, qui in duas opiniones diuisi sunt: una est *Soti in 4. d. 49. q. 3. art. 2.* & recentiorum aliquorum Thomistarum, qui affirmant, tam species rerum creaturarum, quam singularia quae beati in verbo vident, simul ab initio beatitudinis videri; idem de orationibus, quae ad ipsos in tempore fiunt, existimant; & de omnibus mysterijs, quae in verbo vident; voicum autem est ipsorum fundamentum quia scilicet quae videntur in verbo, eadem visione videntur, qua ipsum verbum; sed visio Dei non patitur variationem, nec successione; ergo per illam non possunt successive temporis creaturae videri.

Porto visioni beatificae non posse successionem convenire, probant duplici testimonio August. Vnum est *lib. 8. q. 23.* ubi (inquiunt) docet August. visionis clarae Dei mensuram esse aeternitatem participatam; aeternitas invariabilis est verum id non voluisse docere August. eo loco fusius demonstravi supra disp. 36. cap. 2. Alterum testimonium est *15. de Trinitate c. 16.* quod assertit S. Th. in argumento, *Sed contra*, & magni faciunt ipsius discipuli; cum tamen revera S. Doctor non probet ex illo conclusionem suam, sed ut ei moris est, ad reddendam dubiam questionem illud afferat in argumento *Sed contra*; attingitur Aug. in aeterna beatitudine non fore nostras cogitationes volubiles, si autem visione Dei successive aliqua viderentur, ea esset volubilis, quanto magis ceterae cogitationes.

Mens tamen Augustini in eo cap. longe diuersa est; atque in primis, si id, quod Thomistae volunt, Aug. doceret, sequeretur in Beatis non futuras novas aliquas reuelationes, quod tamen est falsum, & contra eundem *S. Th. infra q. 57. art. 5.* qui plane concedit, Angelis reuelata fuisse mysteria aliqua decursu temporis; Aug. enim non de sola visione clara Dei, sed de omnibus etiam asserit, non futuras ibi volubiles cogitationes. Sensus vero Aug. ex superiori capite deducitur, ibi enim dixerat verbum nostrae mentis esse, quod nobis formamus, non quacunque cogitatione volubili, & discursiva, sed ea qua pervenitur ad id, quod scimus, quae perfecta est, tunc enim quasi parturimus conceptum, quem Aug. appellat verbum; addit praeterea, nec in Deo, nec in beatis esse verbum prius formabile cogitatione imperfecta, ut tandem perfecta formetur, & ideo negant Beatis volubiles, hoc est, imperfectas illas cogitationes, quamvis id non assereret, sed sub dubio relinquat; verba illius, quae iam ex dictis facile intelliguntur, c. 15. haec sunt. *Quid est, inquam hoc formabile, nondumq. formatum, nisi quiddam mentis nostrae, quod hac atque hac volubili quadam motione iactamus, cum a nobis nunc hoc nunc illud sicut inuentum fuerit, vel occiderit, cogitatur, & tunc fit verbum quando illud, quod nos diximus volubili cogitatione iactare, ad id quod scimus, pervenit.* Ergo nomine cogitationis volubilis, intelligit Aug. laboriosam, & cum discursu, & consultatione, quae nondum ad iudicium pervenit, quam cap. 16. dicit, in

Aa 2

Deo

sup. Gen. 1. c. 23. & 23. 10. 3.
2. Praeterea, August. dicit 8. super Gen. ad litteram, quod Deus movet creaturam spirituales per tempus, hoc est, per intelligentiam & affectionem. Sed creatura spiritualis est Angelus, qui Deum videt. Ergo videntes Deum successive intelligunt & afficiuntur. Tempus enim successionem importat.

Lib. 15. de Trin. c. 16. 10. 3.
Sed contra est, quod Aug. dicit vlti. de Trin. Non erunt volubiles nostrae cogitationes ab alijs in alia euntes, atque redeuntes: sed omnem scientiam nostram vno simul conspectu videbimus.

Respondeo dicendum, quod ea, quae videntur in verbo, non successive, sed simul videntur. Ad cuius evidentiam considerandum est; quod ideo nos simul non possumus multa intelligere, quia multa per diuersas species intelligimus: diuersis autem speciebus non potest intellectus vnus simul actu informari ad intelligendum per eas: sicut nec vnum corpus potest simul diuersis figuris figurari. Vnde contingit quod quando aliqua multa vna specie intelligi possunt, simul intelliguntur. Sicut diuersae partes alicuius totius, si singulae proprijs speciebus intelligantur, successive intelliguntur, & non simul. Si autem omnes intelligantur vna specie totius, simul intelliguntur. Ostensum est autem, quod ea quae videntur in Deo non videntur singula per suas similitudines, sed omnia per vnam essentiam Dei. Vnde simul, & non successive videtur.

Ad primum ergo dicendum, quod sic vnum tantum intelligimus, in quantum vna specie intelligimus. Sed multa vna specie intellecta, simul intelliguntur. Sicut in specie hominis intelligimus animal, & rationale, & in specie domus parietem, & tectum.

Ad secundum dicendum, quod Angelis, quantum ad cognitionem naturalem, qua cognoscunt res per species diuersas eis inditas, non simul omnia cognoscunt. Et sic mouentur secundum intelligentiam per tempus, sed secundum quod vident res in Deo, simul eas vident.

c. 18. 4. Tom. de me. 10. 1.
Conclusio est: *Omnia, quae videntur in essentia Dei simul videntur.* Quae quidem conclusio, si intelligatur de creaturis secundum quod sunt ipsae Deus, ut pro tunc explicabimus dubium non est simul omnia in verbo videri; quia totus Deus simul videtur, & quicquid in eo esse dicitur. Si vero loquamur de illis secundum proprias rationes formales, difficultas est inter Doctores, an aliqua saltem decursu temporis videantur, quam breui disputatione examinabimus.

DISPUTATIO LIV.

An aliqua creatura secundum proprias rationes formales successive in verbo videantur.

Vasquez in 1. part. Tomus I.

I
Sect.
Prima opinio
Sect. & aliorum.

Fundamentum illius.

Augustini testimonium.

2.
Genuinus
Aug. verborum sensus.

3

Deo non esse, & ita non esse prius formabile verbum illius, quam formetur.

De nobis autem in beatitudine constitutis, postquam ibidem ostendit, verbum quod de Deo clare visio formamus, esse verum, & sine volubili cogitatione, statim productum: in fine eiusdem cap. 16. de alijs cogitationibus concludit in hæc verba: *Fortassis etiam volubiles non erunt nostra cogitationes, ab alijs in alias euntes atque redeuntes: sed omnem scientiam nostram vno simul conspectu videbimus, tamen cum hoc fuerit, si hoc fuerit formata erit creatura que formabilis fuit, ut nihil iam desit eius forma, ad quam provenire deberet.* Hæc Augustinus: ex quibus præcipue apparet, non curare Augustinum an aliquid sciamus decursu temporis, sed in ipsamet re, quam cognoscimus, contendit, non esse volubilitatem cogitationum euntium, & redeuntium: ut explicatum est: nihil igitur probare possunt ex Augustino. Aliunde tamen existimo sine fundamento dici, nec sine absurdo defendi posse, ipsammet visionem beatificam mutari decursu temporis: quomodo autem id sit necessarium, si omnia non videntur, ab initio simul, cap. 2. monstrabimus, & hæc de prima sententia.

Secunda opinio Ferrar.

4

Scotus. Illius fundamentum.

Secunda sententia est Ferrar. 2. contra gent. cap. 59. § Sed remanet dub. asserentis species quidem rerum, quas Beati in verbo vident, eadem visione qua ipsum, omnes simul cum ipso ab initio videri; at singularia earum, posse successione temporis eadem etiam visione videri: in hanc opinionem referunt Dominicus de Soto & Thomista Scotum, sed quam ille secutus fuerit sententiam, sequenti ostendimus. Probat vero Ferrar. unica ratione, nam si id fieri non posset, eo esset, quod in ipsa visione fieri nequit variatio, quæ necessario deberet fieri, si successione temporis singularia viderentur: sed non est necesse, visionem aliquo modo mutari, ut ea sic videantur: ergo nihil obest, quo minus eo modo cognoscantur. Potro id non esse necessarium, confirmat Ferrar. quia postquam visione clara videntur species, & essentia specifica rerum, singularia succedentia, sine mutatione intrinseca cognitionis, sola extrinseca denominatione in ipsa, ex variatione obiectorum cognosci possunt. Hanc sententiam Thomista communiter rejiciunt, quam nos sequenti cap. facili ratione confutabimus.

CAPVT II.

Verior opinio.

EX iactis fundamentis in disp. 50. præced. facili negotio colligitur, quo pacto, Beatis possint succedente tempore aliqua revelari: imo ipsa etiam in verbo videri. Ex Scholasticis vero nonnulli asserunt, ita indies, res in verbo videri, prout re ipsa eueniunt, ut ab initio simul non videntur: ita docent Bonavent. in 3. d. 14. art. 2. q. 3. Scotus & eadem d. q. 2. § Sed si ista, Marf. in 3. q. 10. art. 2. 3. parte art. nam de Christo affirmant, omnia futura in verbo cognouisse, non simul, sed habitu, ita ut succedente tempore legeret in verbo futura, ut placebat. Expresse tamen de alijs Beatis id ipsum tradunt Okam in 4. q. 12. art. 2. & in 3. d. 4. q. vnic. art. 1. notabili 3. Almai q. 1. art. 1. Maior q. 3. Alliacen. in 1. q. 1. Litera X. sed & S. Thom. infra q. 57. art. 5. & 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2. & 3. p. q. 10. art. 2. & Caiet. ibidem.

Bonavent.
Marf.
Okam.
Gab.
Almai.
Maior.
Alliacen.
S. Thom.
Caietanus.
Improbatur
sententia
Ferrar.

Horum autem sententia, si intelligeretur, ut

eam secutus est Ferrariens, quem cap. primo retulimus, videlicet, quod eadem visione, successione temporis, aliqua viderentur, mihi nulla ratione probaretur. Quoniam fieri nequit, ut aliqua visione eodem modo se habente, sola ipsorum obiectorum mutatione aliqua actu repræsententur, quæ prius non videbantur: quomodo enim idem manens omnino in se idem, nunc actu repræsentare potest, quod antea non repræsentabat? mutatio vero non solum necessaria videtur, ut repræsentet aliquam speciem, sed etiam individuum; nam in individuo non est sola ratio specifica, sed etiam individuum, & singularis, & vnum ab alio re ipsa distinctum est. Quomodo ergo sine mutatione visionis, potest ea visione repræsentari res singularis, quæ antea non repræsentabatur. Adde, quod ut intellectus noviter incipiat videre, quod non videbat, novum effectum formalem habere debet, siquidem ex non vidente, fit vident, effectus autem formalis novus, sine nova forma esse non potest.

Quocirca ex citatis Doctoribus, Okam Gab. Almai. Alliacen. Maior, imo & Caietanus dicunt ea quæ videntur in verbo successione temporis, alia visione distincta, quam verbum ipsum videri: quæ vero ratione dicantur in verbo videri explicauimus disp. 50. cap. 7. Caietan. tamen inter alios citatos Doctores, putauit multa in verbo videri, ex vi visionis, quia ipsum videtur: & eadem cum ipso visione; & de hac docuit, omnia quæ in verbo videntur, à principio, & simul cognosci, ne in ipsa visione varietatem aliquam, & mutationem concederet; sed quia existimauit Caiet. optime quoque dici, aliqua in verbo videri, alia visione quam ipsum, de his etiam concessit successione temporis, non ab initio cognosci. Sic est intelligendus, S. Thom. alijs locis citatis, ubi asserit, Beatos in verbo aliqua decursu temporis videre. Atque in hunc sensum arbitror, locutos in vniuersum Scotum. Bonavent. & Marfilium, tamen ut cap. illo 7. notavi non se satis explicent; cum quibus ego quoque vniuersum verum existimo omnia creata, quæ Beatus in verbo videri, alia distincta visione, quam ipsum Deum videri: ac proinde successione temporis indies revelari. Quam sententiam hoc modo explicatam, tradiderunt Okam, Gab. Maior Almai. Alliacensis.

Quæ deinde in tempora videntur in verbo dicitur, si visione est vniuersum.

Scotus. Bonavent. Marfil. 7.

ARTICVLVS XI.

Vtrum aliquis in hac vita possit videre Deum per essentiam.

AD vndecimum sic proceditur. Videtur quod aliquis in hac vita possit Deum per essentiam videre. Dicit enim Iacob. Gen. 32. Vidi Deum facie ad faciem, sed videre Deum facie ad faciem est videre per essentiam, ut patet per illud, quod dicitur 1. Corinth. 13. Videmus nunc per speculum, & in enigmate: tunc autem facie ad faciem: ergo Deus in hac vita per essentiam videri potest.

2. Præterea, Num. 12. dicit Dominus de Moyse, Ore ad os loquor ei. Sed qui ore ad os loquitur Deo, palam, & non per enigmata & figuras, videt Deum. Sed hoc videre, est Deum per essentiam videre: ergo aliquis

65
4. d. 42. q. 4.
a. 7. q. 1.
q. 20. a. 11. q.
quod d. 1. q. 4.
a. 1. q. 3.
cont. c. 45.